

frigjøre ham; det er, om man vil, en meget stor Indrømmelse og maaskee en meget stor Feil, men det har man ikke forsøgt paa at discutere. Naar det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, sagde, at han fandt, at dette staaer i Modsetning til, hvad der foreleden Dag blev udtalt af et andet Medlem om Forholdet imellem Kjøbstad og Land, jeg troer det var i Anledning af Næringsfriheden, nemlig af Rigsdagsmanden for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen), da skal jeg bemærke, at dette Medlem utrykkelig sagde: afløs hele Fæsteforholdet, for at vi kunne komme til at stille Alt paa lige Fod; men det ærede Medlem for Viborg (Klein) sagde derimod, at man ikke skulde afløse hele Fæsteforholdet. Det ærede Medlem for Svendborg sagde, tag ikke fat paa en enkelt Deel af et Hele, men opløs det hele Forhold og stil Alt paa lige Fod, deelt ved denne Leilighed: Jordbrodden og Staten imellem; lad Staten gjøre sit Herredomme gjældende imod de ufuldstændige Brugsadkomster og Besiddelsesrettigheder, som her ere tilstede, og lad eensartet Besiddelse indtræde overalt, accurat efter den samme Grundsætning, som Staten har gjort gjældende mellem Kjøbstad og Land, idet den siger: de Rettigheder, I have, dem have I ikke af Eder selv, I besidde dem igjennem Statens Indrømmelse, og de skulle hæves ved Statens Mellemskomst, ved de og de Villkaar, deels ved Tidemaal og deels ved andre Bestemmelser. Det er netop det samme Princip, det ærede Medlem for Svendborg vil have anvendt paa Fæstegodsset. Det er ikke os, som skal sætte en Bøndeklasse i Landet, nei, det er dem, Staten tillader at vedligeholde Foranstaltninger fra en tidligere Tid, som ikke behøves. Det er kun de ærede Herre, som see en Eiendomsbesiddelse af Mere, end der kan eies, og som i en indskrænkende Betingelse ikke ville see en Indskrænkning af Eiendommenes Værdi, det er dem, der have en Art Indsigt, jeg ikke forstaaer, at de nemlig kunne tænke sig en Indskrænkning i Brugen af Eiendommen, som i en væsentlig Grad forandrer den, uden at begribe, at det er en Værdiforandring, og at en Ret til Værdiforandring udtrykker en Overbesiddelse, som kan indskrænke, fordi den bestemmer, hvor Værdien skal hen-

Saa længe vi ikke komme til den rigtige Erkjendelse af hele dette Forhold, kunne vi ikke afløse det, men det, som den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds sagde, var ikke Andet end Regjeringens egen Betragtning, nemlig at den Indskrænkning, der her er Spørgsmaal om, er betegnet og udtalt derved, at Bøndefamilierne blive efterhaanden de eneste Familier, som leve af en enkelt Landboebesiddelse paa det, vi kalde Gaarde eller Fæstebæder, og at de skulle kunne finde deres rolige og sikke Erhverv paa disse Fæstebæder. Det er Indbegrebet af den Rettighed, som Staten haandhæver for denne hele Klasse af Borgere, der, naar den skal ophøre, ikke skal ophøre saaledes, at den Værdi, der ligger i denne Indskrænkning, gives til nogle saakaldte Eiere, som kun have eiet den med en Indskrænkning, men saaledes, at der deels derimellem paa den Maade, som Staten til enhver Tid finder rettest, jeg siger ikke, at der skal deles imellem, saa at det kommer Fæsteren tilgode, saa at det i det Hele skulde være en Forskjørelse for Landbobefolkningen, men jeg siger kun, at naar man vil have den almindelige Frihed gjort gjældende i dette Forhold, saa skal man anvende derpaa de samme Betingelser ved Statsmagtens Mellemskomst, som man har gjort i andre Retninger, hvor man har villet bringe Frihed tilveie; men det er det, som det ærede Medlem ikke vil indsee. Naar han stemmer for de 3 Bøndergaarde, gaaer han ud fra en ganske anden Betragtning end den, han ellers vil følge i dette Lovforslag om Bøndergodsset. Jeg har ikke tvøvet, han kunde gjøre Forskjel paa, hvad de 3 Bøndergaarde paa den ene Haand ville sige, og paa 100 Bøndergaarde. De 3 Bøndergaarde ere jo ogsaa under fuld Fæstetvang, hvorfor kun den ene kan blive frigjort efter 20 Aars Forløb, nemlig den, Manden selv sidder paa, men de 2 andre skal han fæste bort eller efter denne Lovs § 2, for at erhverve dem denne Adkomst, staffe dem folgte; deri ligger hele Forskjellen, og gaae vi derfor ind paa den i Paragraphen gjorte Indrømmelse for de 3 Gaarde, da gribe disse 3 de 100. Naar iøvrigt det ærede Medlem siger: dersom det ikke bliver fastholdt med Hensyn til disse 3 Bøndergaarde, vil han stemme imod Paragraphen, da maa jeg gjøre